

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	35055
Nom	Sociologia jurídica
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2020 - 2021

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1302 - Grau de Criminologia	Facultat de Dret	1	Segon quadrimestre
1923 - Programa Doble Titulación Derecho-Criminología	Facultat de Dret	1	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1302 - Grau de Criminologia	3 - Sociologia	Formació Bàsica
1923 - Programa Doble Titulación Derecho-Criminología	1 - Assignatures obligatòries de primer curs	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
RAMIREZ GARCIA, JOSE MIGUEL	330 - Sociologia i Antropologia Social

RESUM

Sociologia Jurídica és una assignatura de formació bàsica del primer curs del Grau de Criminologia. Té una càrrega de 6 crèdits ECTS i s'imparteix durant el segon semestre. El seu contingut es relaciona, en part, amb l'assignatura de Mètodes d'Investigació en Ciències Socials (segon semestre), i es pot considerar una relació de continuïtat amb l'assignatura d'Introducció a la Sociologia (primer semestre). El contingut general de l'assignatura s'orienta en diverses dimensions bàsiques: Dret i Societat. Relacions Socials i Normes. Anàlisi sociològic del Dret i les institucions jurídiques. Sociologia dels operadors jurídics. Metodologia i investigació sociojurídica. Cultures jurídiques. Aquesta temàtica general destaca el seu caràcter interdisciplinari i reafirma la posició connexa de la criminologia en el conjunt genèric de les ciències socials. En paraules d'Eugen Ehrlich "és impossible ensenyar Dret sense proporcionar al mateix temps una

imatge de la societat en la qual ha de regir". Aquest *dictum* de Ehrlich s'estén al conjunt de les ciències socials. És el nostre interès a més a més incidir en els processos actuals de canvi social i històric.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

COMPETÈNCIES

1302 - Grau de Criminologia

- Ser capaç d'analitzar i de reflexionar sobre la realitat social. E: 3, 15
- Comprendre els fenòmens socials des d'una perspectiva crítica i amb referència al gènere. G: 1 i 4
- Conèixer els problemes col·lectius de marginació i d'exclusió social. E: 3, i 15
- Saber aplicar les tàctiques de prevenció de la ruptura social. G: 10 i E: 6 i 8
- Saber treballar des d'una perspectiva multicultural. G: 5 i E: 22.
- Ser capaç de relacionar els fenòmens jurídics amb els fenòmens socials identificant els que influeixen en la transformació del dret. L'estructura sociojurídica. E: 15, 20, 21
- Aprendre a distingir les diverses vies d'accedir a la investigació en criminologia. G: 2, 4 i E: 2
- Saber utilitzar diverses fonts d'informació: estadístiques, portals. G: 2, 9 i E: 2, 4 i 6
- Maneig bàsic d'eines d'anàlisi sociològica: gràfics, taules. G: 9

RESULTATS DE L'APRENTATGE

En l'àmbit de les competències específiques del Grau, amb l'assignatura, l'alumnat haurà d'adquirir:

- Saber traslladar a un informe criminològic les dades psicològics, socials i jurídics de rellevància criminològica.
- Saber seleccionar les dades amb rellevància criminològica que siguin útils per a emetre una resolució judicial.
- Aportar dades i informes per al control i seguiment de les mesures d'excrceració assessorant al Jutjat de Vigilància en les seves resolucions.
- Saber aplicar les teories criminològiques en l'elaboració de polítiques públiques centrades en la prevenció del delictiu i l'atenció a la víctima.
- Saber identificar la diversitat i desigualtat social i les seves conseqüències en relació amb el fet delictiu,

la victimització i les respostes davant el crim i la desviació.

- Ser capaç de dissenyar estratègies per resoldre conflictes concrets en el context penal i criminològic.
- Ser capaç d'aplicar els coneixements psicosocials a l'estudi i comprensió de les noves formes de criminalitat.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. OBJECTE I FUNCIO DE L'ANÀLISI SOCIOLÒGIC DEL DRET.

- 1.- Sociologia general i sociologia jurídica.
- 2.- Sociologia del dret i sabers jurídics.
- 3.- Què sociologia jurídica?: Diferents aproximacions a la sociologia del dret.
- 4.- Caràcter multidisciplinar i dinàmic de la sociologia jurídica. Perspectiva de gènere.

2. LA FUNDACIÓ DE LA SOCIOLOGIA JURÍDICA

- 1.- La relació entre dret i societat.
- 2.- Dret, dominació i conflicte: K. Marx.
- 3.- Formes de societat i formes de dret: E. Durkheim.
- 4.- Dret, racionalitat i legitimitat: M. Weber

3. LA SOCIOLOGIA JURÍDICA COM A CAMP ESPECÍFIC

- 1.- El moviment del dret lliure (E. Ehrlich, H. Kantorowicz ...)
- 2.- EL pluralisme de les fonts del dret (G. Gurvitch, Th Geiger)
- 3.- El realisme jurídic americà
- 4.- El realisme jurídic escandinau

4. EL DESENVOLUPAMENT DE LA SOCIOLOGIA JURÍDICA

- 1.- T. Parsons: la sociologia estructural-funcionalista
- 2.- C. W. Mills: societat antagònica i poder concentrat
- 3.- J. Habermas: ètica discursiva, legitimitat i dret
- 4.- N. Luhmann: el funcionalisme sistèmic

5. CANVI SOCIAL, CONFLICTE SOCIAL I DRET

- 1.- El canvi social: conceptes, dimensions i agents
- 2.- Canvi social i canvi jurídic

6. FUNCIONS SOCIALS DEL DRET

- 1.- Aproximació al concepte de funció
- 2.- Tipologia de les funcions del dret
- 3.- Organització, orientació i control social
- 4.- Dret i tractament de conflictes
- 5.- La funció de legitimació del poder
- 6.- Distribució i promoció social

7. SOCIOLOGIA DE LES PROFESSIONS JURÍDIQUES.

- 1.- Els jutges: poder públic i professionals del dret
- 2.- Advocats. Transformacions en l'exercici de la professió
- 3.- Policia. Estat, monopoli de la violència i aparell judicial. Drets davant eficàcia. Configuració de l'espai policial europeu
- 4.- La fiscalia. Les activitats del ministeri fiscal
- 5.- La feminització de les professions jurídiques

8. PLURALISME JURÍDIC I ÚS ALTERNATIU DEL DRET

- 1.- EL pluralisme, l'alternatiu i l'informal. ¿Espais de no-dret?
- 2.- Sistemes normatius i pluralisme jurídic
- 3.- Diversitat cultural i pluralisme jurídic
- 4.- L'ús alternatiu del dret
- 5.- Critical Legal Studies

9. VIOLÈNCIA I DRET.

- 1.- Violència pública i violència privada.
- 2.- Formes culturals i socials de gestió de la violència.
- 3.- Les formes de la violència contemporània.

10. GÈNERE I DRET.

- 1.- Dret sexista, dret masculí, dret creador de gènere.
- 2.- Violència contra les dones i violència de gènere.

11. PROBLEMES ACTUALS. DRET I SOCIETAT GLOBAL

- 1.-Globalització i drets humans.
- 2.-Migracions internacionals i drets humans.
- 3.-Les transformacions del dret en la societat contemporània.
- 4.-El dret i la crisi global.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes teoricopràctiques	60,00	100
Assistència a esdeveniments i activitats externes	5,00	0
Elaboració de treballs en grup	10,00	0
Elaboració de treballs individuals	15,00	0
Estudi i treball autònom	20,00	0
Lectures de material complementari	10,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	15,00	0
Preparació de classes de teoria	5,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	10,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT

Activitats formatives:

La metodologia d'ensenyament combinarà activitats formatives de caràcter teòric i pràctic, tutories i aquelles que inclouen l'estudi, l'avaluació i en general el treball tant individual com en equip dels i les estudiants.

Classes teòriques: Es durà a terme un desenvolupament del programa partint d'un esquema introductori de cada tema, destacant els conceptes fonamentals. Els alumnes disposaran d'aquests esquemes i de textos rellevants amb antelació a cada classe. En el desenvolupament de les classes s'utilitzaran documents de divers tipus així com material audiovisual.

Activitat pràctica: Es fomentarà la participació activa en les classes mitjançant la discussió i el debat, així com la correspondència amb l'actual realitat sociopolítica mitjançant la referència i l'anàlisi crítica i continu de documents, premsa i altres mitjans de comunicació.

Fora de l'horari pròpiament presencial, es duran a terme les següents activitats:

- treballs, tant individuals com de grup.
- lectures dirigides de textos.
- seminaris i activitats compartides i comuns amb els altres mòduls.

AVALUACIÓ

L'avaluació d'aquesta assignatura de Sociologia Jurídica es planteja a partir dels següents criteris:

Un examen escrit en finalitzar el semestre. Es tracta d'una prova que combina qüestions tancades, obertes de curta extensió i obertes de desenvolupament temàtic; s'afegeix a més un comentari de text. L'objectiu és el de poder valorar el nivell de coneixements, tenint en compte la destresa per distingir entre

perspectives teòriques diferents, així com la capacitat d'anàlisi i interpretació de les dimensions de la realitat social i jurídica treballades en aquesta assignatura.

La qualificació obtinguda en aquesta prova suposarà el 60% de la qualificació total.

Un seguiment de les activitats pràctiques realitzades. Aquest seguiment inclourà la valoració dels treballs presentats per escrit (tant individuals com grupals), i de les exposicions orals que es desenvolupin a l'aula. Aquestes activitats tenen per objecte permetre als estudiants aprofundir en els continguts de l'assignatura, mitjançant l'anàlisi i interpretació de la informació obtinguda a partir de diferents fonts estadístiques i documentals.

La qualificació obtinguda en aquesta prova suposarà el 40% de la qualificació total.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- AÑÓN, M. J.; BERGALLI, R.; CALVO, M.; CASANOVAS, P. (Eds.). Derecho y Sociedad, Tirant lo Blanch, Valencia, 1998.
- COTTERRELL, R., Introducción a la Sociología del derecho, trd. C. Pérez Ruiz, Barcelona, Ariel, 1991.
- SORIANO, R.: Sociología del Derecho, Ariel, Barcelona, 1997.
- TREVES, R., La Sociología del derecho. Orígenes, investigaciones, problemas trd. M. Atienza y otros, Barcelona, Ariel, 1988.

Complementàries

- ARNAUD, A. J. Y FARIÑAS DULCE, M. J., Sistemas jurídicos: Elementos para un análisis sociológico, Madrid, 1996.
- AMIN, S.; CHOMSKY, N.; FERRAJOLI, L.; et alt.: El nuevo orden americano. ¿La muerte del Derecho?, Almuzara, 2005.
- BERGALLI, R. coord., ¿Para qué la Sociología jurídica en España?, Oñati, Inst. Internacional de Sociología Jurídica, 1995.
- BODELÓN, E. Y PICONTO, T. (Coords.): Transformaciones del Estado y del Derecho Contemporáneos. Nuevas perspectivas de la Investigación Socio-Jurídica, Dykinson, Madrid, 1998.
- BOURDIEU, P.: Poder, derecho y clases sociales, Desclée de Brouwer, Bilbao, 2000.
- CALVO GARCÍA, M., La investigación socio-jurídica en España: Estado actual y perspectivas, en R. Bergalli ed., ¿Para qué la Sociología jurídica en España?, Oñati, Inst. Internacional de Sociología Jurídica, 1995, p. 17-46.

- CASANOVAS, P.: Las formas sociales del derecho contemporáneo: el nuevo ius commune, Working Papers nº 146, Barcelona: ICPS, 1998. (http://www.diba.es/icps/working_papers/docs/wp_I_146.pdf)
- CASANOVAS, P.: Pero... qué demonios es la Sociología del Derecho?, Revista IURIS. Nº 125. Febrero, 1999.
- EHRLICH, EUGEN: Escritos sobre sociología y jurisprudencia, Marcial Pons, Ediciones Jurídicas y Sociales, Madrid, 2005.
- FERRARI, VINCENZO: Acción jurídica y sistema normativo. Introducción a la Sociología del Derecho, Instituto de Derechos Humanos Bartolomé de las Casas, Ed. Dyckinson, Madrid, 2000.
- FOUCAULT, MICHEL: Vigilar y castigar. Nacimiento de la prisión, Siglo XXI, Buenos Aires, 2004.
- FOUCAULT, MICHEL: Los anormales, Akal, Madrid, 2001.
- FRAILE, PEDRO: Un espacio para castigar. La cárcel y la ciencia penitenciaria en España (siglos XVIII-XIX), Ediciones del Serbal, Barcelona, 1987.
- GARLAND, D.: La cultura del control. Crimen y orden social en la sociedad contemporánea, Gedisa, Barcelona, 2005.
- LARRAURI, ELENA (comp.): Mujeres, Derecho penal y criminología, Siglo XXI, Madrid, 1994.
- LARRAURI, E.: Criminología crítica y violencia de género, Trotta, 2007.
- TAYLOR I., WALTON, P. Y YOUNG, J., La nueva criminología. Contribución a una teoría social de la conducta desviada, Buenos Aires: Amorrortu, 2001.
- RUIDIAZ-GARCÍA, C.: Los españoles ante la justicia penal: actitudes y expectativas, Rev. Española de Investigaciones Sociológicas 67, pp. 219-240. 1994
- SOUSA SANTOS, BOAVENTURA DE: La globalización del Derecho. Los nuevos caminos de la regulación y la emancipación, EUN Editorial Universidad Nacional Bogotá, 2002.
- TOHARIA. J. J: Séptimo barómetro de opinión: La imagen de la justicia en la sociedad española 2000. Toharia Cortés, J. J. (Dir.) Demoscopia. Madrid, CGPJ. (09/05/2002).
- WACQUANT, LOÏC: Las cárceles de la miseria, Madrid, ed. Alianza ensayo (2000).

ADDENDA COVID-19

Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern

CONTINGUTS

Inicialment es mantenen els continguts recollits a la Guia Docent i es distribuïran segons els diferents tipus de sessions (presencials o per videoconferència síncrona).

En cas de desaparició de la docència presencial en l'actual curs 2020-21, el professorat del departament de Sociologia i Antropologia Social que imparteix l'assignatura de Sociologia Jurídica als grups CA i CB en el Grau de Criminologia ha decidit de manera consensuada i coordinada reduir els continguts inicialment arrellegats a la guia docent prioritant aquells que creiem més importants per a l'alumnat del grau de criminologia. A més a més, atenent al programa inicial se seleccionaran els conceptes indispensables per a l'adquisició de les competències previstes en la guia acadèmica. En aquest sentit, s'han prioritzat temes essencials dels continguts com són l'objecte i funció de l'anàlisi sociològic del dret, la fundació i desenvolupament de la sociologia jurídica, les funcions socials del dret, el canvi social i gènere i dret.

2. VOLUM DE TREBALL I PLANIFICACIÓ TEMPORAL DE LA DOCÈNCIA

Es mantenen les activitats i volum de treball de la Guia Docent original. La planificació de sessions s'especificarà a principi de curs.

METODOLOGIA DOCENT

PER A TOT L'ESTUDIANTAT

DOCÈNCIA HÍBRIDA

Quan ho imposen les condicions sanitàries, aquesta assignatura s'adaptarà al model de docència híbrida establert per la Facultat de Dret, mitjançant el qual s'impartiran classes teoricopràctiques presencials en setmanes discontinues per a l'estudiant. Per a això es procedirà per la Secretaria de la Facultat a la divisió del grup en tants subgrups com siga necessari, impartint-se docència a l'aula, en l'horari establert per a l'assignatura, a un dels subgrups en cada setmana d'acord amb el calendari establert per la Facultat, podent preveure's per als altres:

- Prioritàriament, seguiment de la classe a través de VIDEOCONFERÈNCIA síncrona; de no ser possible, es gravarà i posarà a disposició perquè puga visionar-se en qualsevol moment de la setmana.
- Treball autònom, teòric o pràctic, guiat i tutoritzat pel professorat, proposat a través de vídeos, presentacions amb àudio, esquemes, material escrit, lectures pautades.

Les tutories individuals o col·lectives es desenvoluparan mitjançant el correu institucional o a través de les eines d'aula virtual; en cas de realitzar-se presencialment es respectaran totes les mesures de seguretat i higiene. Les activitats complementàries es duren a terme preferentment en modalitat no presencial a través del format webinar. Les pràctiques de laboratori seran presencials quan així ho indique específicament el professorat, garantint el compliment de les mesures sanitàries. Els continguts, volum de treball i avaluació es mantenen en els termes prevists inicialment en la guia acadèmica. L'examen final de l'assignatura serà presencial (complint sempre la normativa d'aforament i distància interpersonal; a tal efecte, se seqüenciarà en dos torns si és necessari), en tant no es dispose normativament el contrari.

A més a més, l'atenció de dubtes i aclariments als alumnes es realitzarà per mitjà de tutories individuals (preferentment virtuals) i d'un fòrum de dubtes obert a l'Aula Virtual.

DOCÈNCIA NO PRESENCIAL

Quan, d'acord amb les instruccions de les autoritats sanitàries i universitàries, l'evolució de la pandèmia no permeta impartir l'assignatura en model de docència híbrida, aquesta assignatura passarà a impartir-se de forma no presencial per a tot l'alumnat en les mateixes condicions indicades per a la part de docència no presencial del sistema híbrid. Les previsions sobre tutories, activitats complementàries, pràctiques de laboratori, continguts, volum de treball, avaluació i format d'aquesta última indicats anteriorment seran també aplicables.

Durant el mes de febrer de 2021 se seguirà aquest model docent no presencial, que s'adequarà a les previsions de la Instrucció de la Rectora de 28 de gener de 2021 i als "Ajustos en el document d'adaptació de les titulacions de grau de la Facultat de Dret de la Universitat de València en el segon quadrimestre del curs 2020/2021 a causa de la crisi sanitària causada per la pandèmia per COVID-19". Aquest model serà revisat i adaptat, si escau, a les instruccions rebudes per la Facultat i per la Universitat en funció de l'evolució de les circumstàncies.

PER A ESTUDIANTAT VULNERABLE O AFECTAT

S'adaptarà la metodologia a les següents activitats no presencials a criteri del professor del grup:

- Seguir classes per videoconferència síncrona.
- Treballs individuals assignats.
- Tutoria per videoconferència.
- Desenvolupament de projecte individual.

4. AVALUACIÓ

Per a prioritzar un sistema d'avaluació contínua més eficaç, la ponderació de la nota final per als grups CA i CB de la assignatura Sociologia Jurídica, seria el 40% pràctiques i treballs tant individuals com grupals (com a màxim 4 pràctiques i/o treballs) i el 60% una prova objectiva mixta composta de preguntes tipus test i preguntes de desenvolupament.

A més a més, en cas de no existir la presencialitat i no poder realitzar el examen de forma presencial, es transformarà la prova escrita a una prova mitjançant qüestionari en línia, la qual es realitzarà a través dels recursos online que facilita l'Aula Virtual.

En cas d'estudiantat vulnerable o afectat, la proporció de qualificació de les activitats avaluables de grup es traslladarà a activitats individuals.

5. BIBLIOGRAFIA

Es manté la bibliografia fixada a la Guia Docent. Si la situació sanitària imposara tancament de biblioteques, es facilitaria material de suport a través de l'Aula Virtual.

Tots el materials que acompanyaran a l'alumnat en l'estudi de la matèria seria produït per professorat de l'assignatura. Aquest es facilitarà a l'alumnat en l'Aula Virtual. El professorat facilitarà textos i materials audiovisuals necessaris per al desenvolupament dels treballs suggerits, entre altres que es poden proposar:

- Almeda Samarach, E. (2017) Criminologías feministas, investigación y cárceles de mujeres en España. *Papers* 102/2. Pp. 151-181
- En reinserción: <https://www.youtube.com/watch?v=VpnCK7YjYTQ>
- Garland, D. (2005). *La cultura del control. Crimen y orden social en la sociedad contemporánea*. Gedisa. Barcelona.
- Foucault, M. (2004). *Vigilar y castigar. Nacimiento de la prisión*. Siglo XXI. Buenos Aires.
- Larrauri, E. *Mujeres, Derecho Penal y criminología*. Siglo XXI. Madrid.